

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Augustinus Europaeus
Perperam Dictus**

Wavre, Philippus van

Antverpiae, 1709

Caput I. De facto Jansenianæ primæ quoad litteram.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39351

CAPUT PRIMUM.

*De facto Iansenianæ primæ quoad
Litteram.*

SECTIO PRIMA.

*Prima propositio damnata est è libro Cor-
nelij Iansenij excerpta, non loco suo
dolosè avulsa & exhibita.*

ORatores Episcoporum Galliæ in brevissi-
ma quinque propositionum in varios sen-
sus distinctione oblata SS. D. Innocentio Papæ
X. primam propositionem Jansenianam ita po-
nunt. *Aliqua Dei precepta hominibus justis volen-
tibus & conantibus Secundum præsentes quas
habent vires sunt impossibilia. Deest quoque gratia
quæ possibilia fiunt.*

Hanc, quia caret dispunctione seu commate
dixerunt à loco suo dolosè avulsam & exhibitam.
Sed esto ita exhibita fuisse; nîl mali doli, quod
Jansenio officeret, admissum foret, cum in Jan-
senii sensu propositio librata & judicata sit, ad
quem ab errore vendicandum inaniter à com-
matis aut dispunctionibus azylum quæritur.
Nam cum Jansenius non absolutam omnimo-
damque, qualem *Manichæi*, *Calvinistæ*, & *Lu-
therani* commenti sunt, impossibilitatem adstruxer-
it; nîl juvat commata poni vel intermitti, pa-
rumque interest, illud tò *impossibile* applies his
vocabus: *Secundum præsentes quas habent vires ;*
five conantibus & volentibus, ut mox patebit.

Pro-

DE PROPOSITIONE I. 207

Propositio damnata sic sonat: *Aliqua Dei precepta hominibus justis volentibus, & conantibus, secundum praesentes, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque gratia, quæ possibilia fiant.*

Editio libri cui titulus: *Augustinus de anno 1640.*

sic ex hibet: *eße præcepta quædam quæ hominibus L.3. de Grat. non tantum infidelibus &c. sed fidelibus quoque Chr.c.13. & justis, Volentibus, conantibus secundum præ- pag 334. sentes quas habent vires, sunt impossibilia; deesse quoque gratiam, quæ fiant possibilia.*

Arnaldus ita damnatam refert: *Quædam præ- Arnaldus in cepta justis volentibus & conantibus secundum præ- question. sentes quas habent vires esse impossibilia deesse quo- juris sect. 4. que illis gratiam quæ possibilia fiant.* Sic tamen sonantem damnabilem censet idem Arnaldus, licet alio quam Jansenii sensu. Imò sic Jansenium repræsentat acerrimus ejus vindicta Palladius in spongia notarum. V. Propos. pag. 26. Neque de littera scrupulosius agendum concedit, modo subjectum ei sensum innoxium reddat, quod se evicisse autumat dum lucide demonstraverit Jansenium *absolutam impossibilitatem* numquam cum Hæterodoxis afferuisse; ut proinde injuria Perduellum Ecclesiæ classi accenseatur. Sed hoc probando nîl profecit contra Ecclesiæ definitionem, utpote quæ Jansenianam non ut veterem, sed ut novam veritati vetustæ inimicam hæresim profligatam voluit.

Neque propositionem ex cap. 13. excerptam oblitterat multifaria, quam admittit Jansenius cap. 15. *possibilitas*, ni velis Pallinodiam cecinisse, (quod non admittent propositionis famosæ Patroni) signanter ubi agit de illis qui tantum aliquid gratiæ sunt consecuti; quia possibitas illa remotior est, quam ut damnatam possit ab errore vindicare. Proinde inanis est criminatio Panegyristæ Jansenium defensantis, & propositiones

208 LIBER SECUNDUS

pag. 342.

tiones oppositas quinque damnatis oggerentis ,
dum oppositam primæ seu contrariam excerptit
ex cap. 15. libri 3. de gratiâ Christi Salvatoris
ubi Jansenius ita differit : *Respondemus præcepta
Dei esse homini possibilia , seu posse ab homine fieri ,
& consequenter potest ea homo facere.* Etenim si jam
justificatus est , habet Charitatem seu bonam volun-
tatem , per quam Deum diligere , & consequenter
totam legem implere potest : plenitudo enim legis est
dilectio , inquit Apostolus . Si autem fidelis quidem ,
sed nondum justificatus est ; habet aliquid bona voluntatis
quatenus credit : nam ubi est initium fidei est
etiam initium bona , hoc est piæ voluntatis . Per hanc
autem potest mundari , potest uberioris auxilium invo-
care , & consequenter rectè pièque vivere .

Si namque hæc possilitas sat momenti habe-
re visa est Jansenio , ut Præcepta possibilia
fiant , quomodo se abduci passus est , ut non
tantum justis , sed & justis volentibus & conanti-
bus præcepta servare , ea dixerit *impossibilia* , gra-
tiamque subductam , quâ possibilia fiant ? Anne
conantibus volentibusque impossibile duxerit ,
quod nondum volentibus , imò nondum justifi-
catis esse possibile tam disertè pronuntiavit ? Er-
gò crescente gratiâ , si Viis placet , ipsa præcep-
torum possilitas decrevisse censenda erit . Igi-
tur aut Jansenius sui immemor , aut poenitens
exitit , aut possilitatem cap. 15. ad mitigan-
dum dicti rigorem assertam ut remotam nimis
atque insufficientem statuit .

Exerte atque diffusè cap. 13. ex S. Augustino ,
qui usus fuerat voce *non posse* homines sive justos
sive peccatores aliquâ facere , & ideò *petere ut
possint* , evictum dare voluit : Primum , esse quæ-
dam homini præcepta secundum statum & vires
in quibus constitutus est , impossibilia . Secun-
dum , non adesse semper gratiam , quâ possumus ,
hoc

DE PROPOSITIONE I. 209

hoc est, quo eadem illa præcepta implere sufficiamus . . . tertium hanc impotentiam reperi pag. 325.
 non solum in excæcatis, obduratis & infidelibus . . . sed etiam fidelibus & justis, qui & fidem Christi & charitatem justitiae suscepérunt. . . Quartum hanc impossibilitatem fidelibus accidere, non tantum quando nolunt præcepta facere: sed etiam quando volunt . . . hæc igitur omnia (concludit) plenissimè planissimèque demonstrant, nihil esse in Sancti Augustini Doctrinâ certius ac fundatius, quam esse præcepta quædam quæ hominibus, non tantum infidelibus, excæcatis, obduratis, sed fidelibus quoque & justis volentibus, conantibus secundum præsentes quas habent vires, sunt impossibilia; deesse quoque gratiam quâ siant possibilia. Hoc pag. 334.
 enim S. Petri exemplo aliisque multis manifestum esse, qui tentantur ultra quam possint sustinere. Et cap. 19. nihil celebrius in Augustino, quam quosdam à divino adjutorio deserí, etiam justos ex occultis judiciis Dei . . . hanc doctrinam si rectè apprehenderent, statim cernerent nihil absurdum pag. 363.
 esse, si talis gratia sufficiens non detur justis. Fundatur hæc doctrina in altero Principio, quo putat idem Janlenius, nullam Christi gratiam effectu operis ad quem efficiendum voluntati datur, ullâ voluntatis pervicacia frustrari, prout docet l. 3.
 de gratiâ Christi S. cap. 4. quod Et hæc sufficiens gratia juxta doctrinam ejus solidissimam non est alia, nec, ut videtur sine errore alia dici potest quam illa pag. 262.
 quæ voluntatem facit facere, & in ea operatur velle & operari. cap. 5. Hinc fluit Janseniana illa impossibilitas seu impotentia in justos volentes conantesque præcepta servare, sed nondum re ipsa servantes, orare desiderantes, sed nondum quomodo & quantum orandum est revera orantes. Prorsus ergo remota & peregrina debet Janse-

O
nie

210 LIBER SECUNDUS

nio fuisse potestas illa multo ex capite claudicans
quam cap. 15. objecto comminiscitur idem Jan-
senius.

SECTIO III.

*Jansenius stylo propositionis primæ Sa-
cræ Tridentinæ Sanctionis temerator
esse videtur.*

Sess. 6.
cap. 11.

QUAMQUAM inficias eam Jansenianam pro-
positionem Lutherano vel Calviniano Er-
roneo sensui subjectam , atque in illorum
sensu ab Innocentio X. aliisque Pontificibus A-
postolicis damnatam , Equidem non video quo
jure Jansenius innoxius sit à violatione Triden-
tinæ prohibitionis hujus : *Nemo temerari à illâ &
à Patribus sub Anathemate prohibitâ voce uti : Dei
præcepta homini justificato ad observandum esse im-
possibilia.* Jansenius enim non modo *justificatis
seu justis, sed etiam justis volentibus & conanti-
bus afferit aliqua præcepta Dei esse impossibilia,
deesse quoque gratiam quâ possibilia fiant.* Neque
obstat additio Jansenii : secundum præsentes quas
habent vires : *Quia equidem impossibilia nuncu-
pat, & impossibilia impossibilitate quæ potesta-
tem auferat, & omnimodam orandi & agendi
impotentiam invehat, necessitatemque prævari-
candi præcepta inducat ; quæ ad eam sufficit im-
possibilitatem quam Patres Anathemate dignam
censuerunt.* Neque enim Manicheam solum
impossibilitatem peccandique necessitatem ex-
horruere Patres, sed & eam quam Pelagiani Ca-
tholicis objecérunt afferentibus naturam sine
gratiæ adjutorio neutiquam sufficere ad manda-
ta Dei servanda. Naturæ quidem quâ tali & se-
gregi

DE PROPOSITIONE I. 211

gregi à gratia *impossibile* dixit Augustinus benè velle & operari ; at homini ad gratiam compa-
rato possibile semper afferuit quia si non possit homo facere , quod jubetur , monetur petere quod non possit . Et si justificatus fuerit , non deserit nisi deseratur , ut pie semper justèque vivatur .

Quod si cum Palladio responderis : interdicta dumtaxat hæc Generalis Sectariorum assertio : Præcepta Dei homini justificato esse ad observandum im-
possibilia :

Respondeo Assertionem hanc non esse gene-
ralem . Quid si enim quis omnia præcepta Dei possibilia affereret , excepto uno v. g. *non concupiscere* , ad quod omnes homines obstrictos sub mortali docent Lutherani , nonne & ipse in Tridentinum impingeret ? Nullum autem esse im-
possibile affatim dicta synodus declarat Augu-
stini verba consecrans adoptansque : *Deus impossibili-
a non jubet , sed jubendo admonet facere quod possis , & petere quod non possis* , & addit : *& adjuvat ut possis* . Ut indicet non omnem justificato ademptam esse adimplendi potestatem , ut cen-
sensus sit incurrisse impossibilitatem .

Vidit id oculatius sapientissimus Arnaldus , qui licet à Jansenio non se plenè dispescat , quod facere ntitur , Jansenianam hanc carpit his verbis : *Falsum est hominibus justis volentibus & conantibus aliquā Dei præcepta esse impossibia se- cundum præsentes vires , & deesse illis gratiam &c.* Et alibi ad eandem propositionem : *Quod abso-
lutè dictum nullaque cum exceptione quamcumque voluntatem complecti potest adeoque sub litterali si-
gnificatione terminorum , Lutheranorum & Calvi-
nistarum hæresim comprehendit , &c.*

*Arnaldus
Dissert. p. A
art. 13. de
Gratia effic.*

*In scripto de
questione ju-
ris sect. 4.*

Cui licet non assentiar , quod Jansenii verba damnatum ad Calviniarum & Lutheranorum ab-
ducat sensum ; equidem non malè judicasse reor

O 2 quod

212 LIBER SECUNDUS

quod Jansenius à temeraria illa voce in Tridentino prohibita non se elongaverit.

Instat Palladius in spongia suā : Non penitus ablatum ab omni Catholicorum usu vocabulum IMPOSSIBILE etiam INTUITU MANDATORUM DEI. Quid enim si quis dicat: NATURÆ VIRIBUS ESSE IMPOSSIBILIA HOMINI PRÆCEPTA DEI , ut post Concilium Tridentinum afferuit magnum Lovaniensis & Duacena Academiæ Decus Eruditissimus Estius? Quid si quis edicat esse impossibilia servatu sine Gratia Christi ? an continuò impinget in Tridentinum ? Quæ autem tanta disparitas est inter hæc duo : IMPOSSIBILE EST PRÆCEPTA DEI implere sine Gratia Christi ; & , IMPOSSIBILE est quædam Præcepta Dei magna , quæ magnâ & robustâ gratiâ opus habent implere per Gratiam infirmam , quæ tantas vires non imperit ; vel quædam Præcepta Dei magna per vires gratiæ languidas & invalidas sunt servata impossibilia ? Attamen hoc est universum quod Jansenius asseveravit.

Respondeo vocem solam non esse horridam , quia quibusdam nativam.

Sed Periodus ista horrifica : Justificato homini Præcepta sunt impossibilia , & quidem hoc addito: Deest quoque Gratia quæ possibilia fiant.

Loco supra
citato.

Quod propositio ista non sit synonima cum allatis , observavit Arnaldus ipse. Generatim illa propositio afferit & indefinite deesse quoque iis justis volentibus & conantibus gratiam , quæ mandata possibilia fiant , quod univerſè sumptum Calvinī hæresim representat. Sed aliter

Respondeo longè hæc dissidere: naturæ viribus impossibilia sunt homini præcepta Dei : & justis conantibus & volentibus impossibilia sunt præcepta Dei. Prima namque impossibilitatem viribus naturæ tribuit recte , quia hoc Anti-Pelagianum est: secunda præsenti gratiæ , quæ pollet homo , impossi-

DE PROPOSITIONE I. 213

possibilitatem affricat , quæ non convenit. Esto namque conatus & voluntas parva per se non possit , potest tamen saltem cum gratia altera quâ possit petere ut possit. Unde aliud est gratiam parvam bonæ voluntatis aliquid non posse , aliud homini bonâ gratiâ & bonô voluntatis & orationis non posse. Ideoque argumentum illud præoccupat Augustinus ; & ex illo Tridentina Synodus subjiciendo : *Petere quod non possis.*

Cum igitur Jansenius non tantum dicat co-nantibus & volentibus justis præcepta esse *im-possibilia* per solum illum conatum parvamque voluntatem ; sed nec aliunde habere potestatem orandi quâ voluntas conatusque augeatur ; manifestum est ejus propositionem non converti cum allegatis in arguento. Quamquam & negari possit quod homini per vires parvas instrueto , qui majoribus indiget auxiliis ad agendum impossibile dici debeat quod non agitur. Negat enim Arnaldus ipse impossibilitatem illam dicens falsum esse deesse gratiam justis illis *Conantibus & volentibus excitantem & sufficientem Thomistico Arnaldus sensu , quæ non complectitur omnia ad agendum necessaria. Et qui hoc damnatum à Pontifice velit ad Grat. effic. versus illum minimè pugnabimus.*

*Dissert. de
sett. 13.*

O 3

S E C-

SECTIO III.

Iansenius uti Augustino, ita Concilio Tridentino in primâ suâ famosâ Propositione abusus est ex illa voce non possis, inferens illud : impossibile.

pag. 325. **Q**uam immaniter ab Augustino famosus ille Jansenii Augustinus exorbitaverit complexus Augustiniverba, & contra Augustini mentem impossibilitatis durius extorquens, alias fatatissimè demonstratum creditus. Parili gradu Tridentini Concilii verba, quæ ipsa sunt Augustini, apprendens, unde Concilium possibilitatem Praeceptorum Dei in homine justificato creditam voluit, impossibilitatem Jansenius intulit. Siquidem post citata Augustini verba à Concilio Tridentino consecrata, Deus impossibilia non jubet &c. Jansenius concludit: ex hac indubitate Doctrinæ, quædam non parvi momenti ad hanc rem spectantia inferuntur & clarescunt. Primum quidem esse quædam homini præcepta secundum statum & vires, in quibus constitutus est, impossibilia. Dein pergit ut illam impossibilitatem in alios etiam justos, & volentes & conantes traducat, sed stupenda & novâ consecutionis lege.

Concilium namque damnat Hæreticos impossibilia homini justificato imponentes. Quod ut stabilitat, Augustini Testimonio elimpidat ostenditque aliud esse justum aliquid *non posse*, aliud hoc illi esse *impossibile*. Deus, inquit, impossibilia non jubet. En definitionem. Sed jubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis. En declarationem solidamque ex Augustino rationem.

DE PROPOSITIONE I. 215

tionem. Quam Augustini Doctrinam , ut fateretur Ibid.
Jansenius : Tridentina Synodus tamquam Catholi-
cam Sanxit. Ex Augustino Tridentina Synodus
impossibilitatem subruit , ex Augustino Janse-
nius impossibilitatem erigit. Ex illo Augustini ,
& petere quod non possis Tridentina Synodus
Deum impossibilia non præcepisse homini justi-
ficato colligit ; at ex eodem Jansenius Capite
justorum impotentiam impossibilitati supparem
eruit. Imò quod stupeas vehementius , hoc ip-
sum quod Tridentina Synodus damnat , à Tridentinâ Confirmatum cupid , & quod sub Anathe-
matis interminatione interdictum voluit , justi-
ficato Præcepta Dei sunt impossibilia , hoc ipso vo-
cabulo quo ad sensum saltem eandem synodum
usam esse asseveravit. Argumentum enim Jan-
senianum compendio isto concluditur: Augustinus
docet justos aliquos non posse , & ideo petere
debere ut possint ; igitur id quod nondum pos-
sunt , est ipsis modò impossibile. Similiter Tri-
dentinum dicit justificatum petere , si non pos-
sit , igitur censet præceptum esse impossibile ,
pro cuius adimplitione rogat ut possit.

At nonne hoc est Concilium Tridentinum sibi
committere & Hostibus ludibrium facere ? Nam
quod Sacro-Sancta Synodus illis abstulisse vila est
dicendo: Deus impossibilia non jubet , sed jubendo mo-
net facere quod possis ; hoc alterâ manu restituit di-
cendo: & Petere quod non possis. Non posse enim ,
aet & Lutheranus atque Calvinanus , cum im-
possibili convertuntur ; Proinde quod impossibile
negaverunt Patres conscripti , hoc nobis ultrò
concesserunt. Quid ad hæc pro Ecclesiâ Sancta
Dei tantus olim ejus defensor regerere poterit
nisi palinodiam cecinerit , suamque ipse impos-
sibilitatem demolitus fuerit ? Alioquin sensus Sa-
cro-Sancti Concilii deridiculus erit : Deus im-

216 LIBER SECUNDUS

possibilia non jubet, sed monet ut quæ impossibilia sunt, petendo possibilia faciat. Sed quid si Jan- senio ulterius objiciatur: sed non habet homo justificatus gratiam unde petatur? Ergo & pe- tere & facere, utraque impossibilia permane- bunt. Non sic olim Lovanienses de impossibili- tate senserunt, non Duacenses. Qui objicienti- bus sibi Molinistis præceptorum impossibilita- tem non Manichæam non Calvinianam seu ab- solutam ut alii vocant, sed respectivam ad præ- sentes hominis vires, si non adesset semper gra- tia quâ impleri possit præceptum, numquam ul- lam impossibilitatem admiserunt cum Concilii Tridentini, tum S. Augustini Doctrinâ muni- ti: Deus impossibilia non jubet &c.

Assertio Scholæ oppositæ erat: Totâ Scriptura plena est præceptis & exhortationibus, ut peccatores convertantur ad Deum; atqui Deus non præcipit impossibilia; ergo dat ipsis sufficiens auxilium, ut possint converti.

*Censura
Lovan. ad
Assert. 3.*
Respondent Lovanienses in censura secuti
Concilium: *Deus impossibilia non jubet, sed ju-
bendo monet & facere quod possis, & petere quod
non possis.* Sentic ergò ad Dei implenda mandata
non habere semper omnes sufficiens auxilium,
ut quisquis hoc sibi deesse senserit, petere admo-
neatur quod nondum accepit. Cui simile est il-
lud proliperi: *Ideò dari præceptum, ut præcipientis
queratur auxilium. Ex quo intelligi potest, ut nihil
præcipi dicatur impossibile, satis esse, ut in virtute
ac bonitate Dei sufficiens sit paratum auxilium, quo
impleri, quod jubetur, possit, etiam si nullum adhuc
ejus habeatur beneficium, quod dici sufficiens queat.*

*Censura
Duacena.*
Dircent autem Respondent: *In ep̄ta collectio-
nē enim jubet ut faciamus simul jubet ut petamus,
sive quod sufficiens auxilium nondum habeamus.
Unde Patres Concil. Trid. verbis ex Augustino de-
sumptis:*

sumpris: Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet facere quod possis et petere quod non possis. Si autem petentes quidam non possunt, quanto minus non petentes, imo nec petere volentes, nec eum a quo petatur, agnoscentes? Nec ob id putandum est ALIQUID IMPOSSIBILE JUBERI... Et infrà? Non enim præcepta & exhortationes convincunt iam omnibus datum esse, jamque ab omnibus haberi tale auxilium, sed remittunt ad illum qui dare potest, ut ab eo petant, quod nondum acceperunt.

Ecce nequidem in non petentibus admiserunt veteres illi Doctores præceptorum impossibilitatem, licet cum Augustino & Concilio Tridentino apertissimè confiterentur aliquos sive justos sive injustos, sive petentes sive non petentes nondum præcepta observare posse. Eadem premebant Jansenium argumenta: cur non paribus armis ea retudit? Cur non similiter consecutionem negavit, & cum Augustino & Tridentino reposuit: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet facere quod possis, & petere quod non possis?* Sed evenisse arbitror viro isti magno ab oppositâ sententiâ immaniter abhorrente, ut Augustini mentem assentiū nimium sollicitus, Augustini stylum saniorem amiserit, & adimplisse quod Palladius Jansenianus non minimus asseveravit: *Scio quosdam nonnumquam longius propehi, quam ab initio decreverant.* Qui error quam rectè illi tribui posuit, secutura documenta docebunt. Sed oportebat Jansenium impossibilitatis vocabulo sensus sui singularem duri-
tiem exprimere, cum impotentiam quandam morali saltem impossibilitati æquivalentem, imò necessitatem plusquam moralem Justis conantibus volentibusque impingeret omni penitus ad Præceptorum observationem sufficienti Præsidio destituens, ita ut nec ea adimplere possent, neque orare ut possent.

O 5

CA-